

Sygn. akt II CSK 200/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSA Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. G. i M. G.

przeciwko Przedsiębiorstwu Inżynieryjno - Budowlanemu "I.(...)" Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 24 września 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 27 listopada 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powodowie J. G. i M. G., prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwa M.(...) s.c., wnieśli o zasądzenie od pozwanego - Przedsiębiorstwa Inżynieryjno-Budowlanego I.(...) spółki z o.o. w P. kwoty 141.515,74 zł wraz z

ustawowymi odsetkami od dnia 27 września 2003 roku do dnia zapłaty. Dochodzona pozwem kwota obejmowała kwotę 92.564,71 zł tytułem zwrotu nienależnie wyegzekwowanego od powodów świadczenia oraz kwotę 48.951,03 zł tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy ewentualnie za szkodę poniesioną przez powodów na skutek egzekucji przeprowadzonej na wniosek pozwanego jako wierzyciela.

Wyrokiem z dnia 3 lipca 2007 r. Sąd Okręgowy w P. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 92.564,51 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 października 2006 r. do dnia zapłaty, umorzył postępowanie co do kwoty 0,20 zł i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy ustalił, że obie strony prowadzą działalność gospodarczą w zakresie budownictwa. W dniu 8 listopada 2001 r. powodowie zawarli z pozwanym umowę przedwstępną, u której podstaw leżał plan przystąpienia obu stron do udziału w przetargu - organizowanego przez gminę C. - na wykonanie kanalizacji sanitarnej na ul. P. w O. W umowie tej uzgodniono, że ta z nich, która wygra przetarg, zleci drugiej realizację połowy inwestycji. Przetarg ostatecznie wygrali powodowie i w dniu 17 grudnia 2001 r. zawarli z pozwanym umowę, która przewidywała, że spółka I(...) otrzyma za realizację zleconych jej prac wynagrodzenie w kwocie 299.434 zł netto. Ostateczne ustalenie wartości wynagrodzenia miało być dokonane aneksem powykonawczym. Za wykonane roboty pozwany miał wystawiać faktury częściowe i końcową, płatne w terminie 14 dni od daty ich otrzymania przez powodów. Umowę zmieniono aneksem z dnia 17 grudnia 2001 r. ustalając w nim nowy termin realizacji robót przez pozwanego - 19 kwietnia 2002 r. Do momentu odbioru robót pozwany wystawił trzy faktury VAT: nr (...)7/02 (na kwotę 128.400 zł), nr (...)7/01 (na kwotę 153.000,37 zł) oraz nr (...)9/2001 (na kwotę 13.578,02 zł). W końcowym protokole odbioru, sporządzonym w dniu 31 maja 2002 r. strony potwierdziły wysokość wynagrodzenia należnego pozwanemu, określonego w umowie z dnia 17 grudnia 2001 r. na kwotę 299.434 zł netto, 320.394,38 zł brutto. Mimo tego w tym samym dniu pozwany wystawił powodom fakturę VAT nr (...)07/02 na kwotę 38.994,01 zł. Ogółem pozwany wystawił faktury VAT na łączną kwotę 333.972,40 zł brutto i domagał się od powodów świadczenia w tej wysokości. Celem spłaty należności wynikających z wyżej wymienionych faktur powodowie dokonali przelewów na łączną kwotę 147.242,48 zł. Ponadto w dniu 10 maja 2002 r. strony zawarły umowę przelewu wierzytelności w kwocie 173.151,90 zł, przysługującej powodom względem gminy C. z tytułu realizacji

opisywanej wyżej inwestycji. O dokonanej cesji strony zawiadomiły gminę C., która w dniu 20 maja 2002 r. dokonała wpłaty wymienionej w umowie przelewu wierzytelności kwoty na konto spółki I.(...). W formie przelewów pieniężnych oraz cesji wierzytelności powodowie zaspokoiли roszczenia pozwanego do kwoty 320.394,39 zł brutto tj. do wysokości określonej w umowie z dnia 17 grudnia 2001 r. i potwierdzonej protokołem odbioru robót odmawiając zapłaty części należności wynikającej z faktury VAT nr (...)07/02, tj. co do kwoty 13.578,01 zł.

Na gruncie końcowych rozliczeń umowy z dnia 17 grudnia 2001 r. między stronami zarysował się konflikt. Dnia 11 września 2002 roku pozwany zwrócił się do powodów z pismem zawierającym końcowe rozliczenie, w którym wskazał, że wartość jego robót wyniosła ostatecznie 332.405 zł netto. Do pisma dołączono fakturę VAT nr (...)307/02 z dnia 11 września 2002 roku na kwotę 57.199,62 zł wystawioną jako rozliczenie końcowe. Z pisma wynikało, że pozwanemu miała przysługiwać względem powodów wierzytelność w kwocie 53.457,59 zł. Powodowie w odpowiedzi z dnia 30 września 2002 r. zakwestionowali żądanie pozwanego i wystawili na rzecz pozwanego fakturę VAT nr (...)/2002, dokumentującą sprzedaż na kwotę 20.718,41 zł i wezwali spółkę I.(...) do zapłaty tej sumy. Pozwany odmówił zapłaty twierdząc, że towary i usługi ujęte w fakturze nr (...)/2002 zostały skompensowane należnością wynikającą z faktury VAT nr (...)307/02.

Dnia 9 czerwca 2003 r. pozwany skierował do Sądu Okręgowego w P. pozew przeciwko powodom o zapłatę solidarnie kwoty 92.564,51 zł, stanowiącą część należności wynikającej z faktury VAT nr (...)7/02 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 marca 2002 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu spółka I.(...) podała, że J. i M. G. spełnili świadczenie wynikające z faktury załączonej do pozwu jedynie częściowo, do zapłaty miała pozostać kwota dochodzona pozwem. Do pozwu dołączono między innymi wezwanie do zapłaty z dnia 10 kwietnia 2002 r., wysłane jeszcze przed zawarciem przez strony umowy cesji wierzytelności. W dniu 24 czerwca 2003 r. w sprawie o sygnaturze IX GNc (...) Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, zgodny z żądaniem pozwu, Odpis nakazu zapłaty wysłano powodom na adres ich zamieszkania widniejący w ewidencji działalności gospodarczej. Powodowie nie podjęli przesyłki, którą pozostawiono w aktach ze skutkiem doręczenia, wskutek czego nakaz zapłaty stał się prawomocny w dniu 31 lipca 2003 r.

W dniu 2 września 2003 r. pozwany złożył do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w P. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego celem wyegzekwowania od powodów kwoty 92.464,51 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 marca 2002 r. do dnia zapłaty, kwoty 5.153,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, kwoty 72 zł tytułem kosztów nadania klauzuli wykonalności oraz kosztów postępowania egzekucyjnego. Żądanie powodów jako dłużników cofnięcia wniosku egzekucyjnego przez pozwanego jako wierzyciela nie zostało spełnione. W dniu 19 września 2003 r. powodowie wnieśli powództwo przeciwegzekucyjne w oparciu o art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. wraz z wnioskiem o zabezpieczenie powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Postanowieniem z dnia 26 września 2003 r. Sąd oddalił wniosek o zabezpieczenie. Tego samego dnia komornik wyegzekwował kwoty objęte wnioskiem pozwanego oraz koszty egzekucji, ogółem wyegzekwowano kwotę 141.515,74 zł. W dniu 22 października 2003 r. pozwany zwrócił powodom kwotę 14.524,48 zł jako nadpłatę nie znajdującą podstaw w tytule egzekucyjnym i kosztach egzekucji. W związku z wyegzekwowaniem wszystkich kwot powodowie zmienili żądanie pozwu wnosząc o ustalenie, że nie są zobowiązani do zapłaty pozwanemu kwoty 92.564,51 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego nie był uzasadniony zarzut pozwanego stanu rzeczy osądzonej, gdyż dochodzone roszczenie nie było tożsame z roszczeniem dochodzonym w sprawie o sygn. IX GNc (...), w której wydano nakaz zapłaty obejmujący należność wynikającą z faktury VAT nr (...)7/02. W chwili dokonania, w dniu 10 maja 2002 r., cesji wierzytelności przysługującej powodom wobec gminy C. istniała podstawa prawna świadczenia wynikającego z umowy z dnia 17 grudnia 2001 r. Świadczenie to nie zostało „zużyte” przez powodów w procesie wszczętym z powództwa pozwanego, wskutek czego doszło do egzekucji komorniczej i ponownego spełnienia świadczenia objętego tą samą fakturą VAT nr (...)7/02. Tym samym spełnione wcześniej świadczenie utraciło swoje prawne uzasadnienie, co uzasadnia żądanie zwrotu równowartości tego świadczenia na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 92.564,51 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia - wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 października 2006 r. do dnia zapłaty oddalając żądanie zasądzenia odsetek od dnia 27 września 2003 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałej części - o zapłatę kwoty 48.951,03 zł - dochodzonego jako odszkodowanie z tytułu nienależytego wykonania umowy,

polegającego na nieuwzględnieniu przez pozwanego zapłaty dokonanej przez powodów w formie przelewu wierzytelności, ewentualnie jako odszkodowanie z czynu niedozwolonego. Sądowe dochodzenie przez pozwanego weryfikacji wykonania zobowiązania przez dłużnika i późniejsze postępowanie egzekucyjne, nie może być uznane za nienależyte wykonanie zobowiązania, ani za czyn niedozwolony. Skutki niepodjęcia przez powodów obrony w poprzednio toczącym się przeciwko nim procesie, nie mogą obciążać pozwanego.

Na skutek apelacji wniesionej przez obie strony od wyroku Sądu Okręgowego w P. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 27 listopada 2007 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył zasądzoną od pozwanego na rzecz powodów kwotę 92.564,51 zł do kwoty 141.515,54 zł oraz oddalił apelację pozwanego, obciążając pozwanego kosztami postępowania za obie instancje. Sąd Apelacyjny opierając się na ustaleniach faktycznych sądu pierwszej instancji podzielił także ocenę tego sądu dotyczącą braku podstaw do odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 §1 pkt 2 k.p.c. Za uzasadniony uznał, podniesiony w apelacji powodów, zarzut naruszenia art. 415 k.c. Zasadnicze dla rozstrzygnięcia sprawy było ustalenie, że powodowie zwolnili się z obowiązku zapłaty kwoty 92.564 zł, opisanej w fakturze nr (...)7/02, przez dokonanie cesji wierzytelności przysługującej wobec Gminy C., wskutek czego wygasło zobowiązanie powodów względem pozwanego dotyczące tej należności. Pozwana spółka nie mogła skutecznie zarachować wpłaty dokonanej przez Gminę C. na poczet innych należności z tytułu umowy zawartej z powodami. Mimo tego pozwany po upływie roku wystąpił o zasądzenie kwoty 92.561 zł, powołując się na brak zapłaty za fakturę (...)7/02 i uzyskał nakaz zapłaty. Pozwany dochodził więc nieistniejącego roszczenia, a powodowie w wyniku wydanego nakazu zapłaty zostali zobowiązani do czynności, które nie miały podstawy prawnej, a ich wykonanie narażało ich na szkodę majątkową. Powtórne wyegzekwowanie otrzymanego wcześniej świadczenia, odsetek i kosztów postępowania było postępowaniem rażąco nagannym, naruszającym normy prawa cywilnego, a tym samym bezprawnym. Działania pozwanego były bezprawne od chwili skierowania tytułu wykonawczego do egzekucji i nie wycofania wniosku egzekucyjnego mimo stanowczego stanowiska powodów, że pozwany chce wyegzekwować świadczenie już spełnione. Działanie pozwanego było też zawinione zważywszy na aktywność powodów w postępowaniu egzekucyjnym, którzy wszystkimi dostępnymi prawnie środkami sprzeciwiali się egzekucji. Wyegzekwowanie całej kwoty 141.515,54 zł stanowiło szkodę powodów. Zachodził także związek przyczynowy między powstałą

szkodą a działaniem pozwanej spółki. Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że podstawą uwzględnienia powództwa i to w całości powinien stanowić przepis art. 415 k.c. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uwzględniając apelację powodów zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i zasądził dodatkowo na ich rzecz od pozwanego kwotę 48.591,03 zł i oddalił jako bezzasadną apelację pozwanego. Przyjęcie art. 415 k.c. jako podstawy odpowiedzialności pozwanego za całe dochodzone przez powodów roszczenie spowodowało bezprzedmiotowość oceny przez Sąd Apelacyjny naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów art. 405 k.c. i art. 410 k.c., co podniesiono w apelacji pozwanego.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwany wniósł skargę kasacyjną wskazując jako jej podstawy: naruszenie prawa materialnego - art. 415 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wystąpienie przez pozwaną spółkę na drogę sądową celem zasądzenia świadczenia wynikającego z umowy z dnia 17 grudnia 2001 r. ujętego w fakturze VAT (...)7/02, a następnie wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty opatrzonego w klauzulę wykonalności stanowi czyn niedozwolony rodzący odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanej spółki; naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż w sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej i brak jest podstaw do odrzucenia pozwu oraz nierozpoznanie istoty sprawy poprzez pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego dotyczących rozliczenia należności stron wynikających z umowy z dnia 17 grudnia 2001 r. i możliwości dochodzenia przez pozwanego roszczeń wynikających z wyżej wymienionej umowy. Pozwany wniósł o uchylenie wydanych w sprawie wyroków i odrzucenie pozwu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie były zasadne podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania. Sąd Apelacyjny prawidłowo ocenił, że nie zachodziła w sprawie podstawa do odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. z powodu stanu rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Aby zachodził stan rzeczy osądzonej kolejny pozew wniesiony do sądu musi wskazywać nie tylko te same strony, chociażby w odmiennych rolach procesowych i zawierać tożsame z poprzednim

rodzajowo żądanie pozwu, ale także musi opierać się na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1998 r. III CKN 56/98, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 r., II CSK 34/06, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 479/06, niepubl.). Nie zachodzi tożsamość podstawy faktycznej i prawnej pomiędzy roszczeniem o zapłatę dochodzonym przez Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-Budowlane I.(...) spółkę z o.o. w P. przeciwko J. G. i M. G. w sprawie IX GNc (...), w której Sąd Okręgowy w P. wydał w dniu 24 czerwca 2003 r. nakaz zapłaty, a roszczeniem dochodzonym w sprawie, w której zapadł wyrok zaskarżony skargą kasacyjną. W sprawie zakończonej prawomocnym nakazem zapłaty dochodzone było, na podstawie art. 477 § 1 k.c. roszczenie obejmujące wykonanie obowiązku zapłaty wynikającego z umowy łączącej strony zawartej w dniu 17 grudnia 2001 r. Natomiast w sprawie, w której zapadł wyrok zaskarżony skargą kasacyjną, powodowie dochodzili od pozwanego zapłaty zwrotu bezpodstawnie wyegzekwowanej kwoty (na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu), jak również tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy z dnia 17 grudnia 2001 r. (na podstawie art. 471 k.c.), bądź też z tytułu czynu niedozwolonego (na podstawie art. 415 k.c.). Różna była więc podstawa prawna dochodzonych roszczeń w obu wymienionych postępowaniach sądowych. Ponadto roszczenie dochodzone w sprawie, w której wniesiono skargę kasacyjną, opierało się na odmiennej podstawie faktycznej obejmującej dodatkowo fakt wszczęcia przez pozwanego jako wierzyciela przeciwko powodom jako dłużnikom postępowania egzekucyjnego na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty, nieodstąpienia od dalszych czynności egzekucyjnych i wyegzekwowania od powodów zasądzonej prawomocnym nakazem zapłaty kwot, jak również kosztów postępowania egzekucyjnego. Te okoliczności nie były objęte podstawą faktyczną pozwu, który został wniesiony do Sądu Okręgowego w P. w sprawie o sygnaturze IX GNc (...).

Zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skargę kasacyjną strona może oprzeć na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Wymaga to wskazania w skardze kasacyjnej konkretnych przepisów prawa procesowego naruszonych przez sąd odwoławczy, których naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik spraw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r., II CSK 132/05, niepubl.). Nie spełnia tego kryterium zawarty w skardze kasacyjnej zarzut nierozpoznania istoty sprawy. Po pierwsze, tak ogólnie sformułowany zarzut zmuszałby Sąd Najwyższy do poszukiwania we własnym zakresie przepisów

postępowania, których naruszenie przez sąd odwoławczy doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy. Po drugie, zarzut nierozpoznania istoty sprawy jest zarzutem związanym z orzekaniem przez sąd pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2001 r., I PKN 247/00, OSNP z 2002 r., nr 21, poz. 521).

Za uzasadniony należy uznać zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 415 k.c. na skutek niewłaściwego zastosowania i przyjęcia, że nieodstąpienie przez pozwanego jako wierzyciela od wszczętej egzekucji przeciwko powodom jako dłużnikom jest czynem niedozwolonym. Co do zasady wszczęcie i prowadzenie przez wierzyciela egzekucji przeciwko dłużnikowi na podstawie tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądu zapatrzonego w klauzulę wykonalności, nie może być uznane za czyn niedozwolony uzasadniający odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 415 k.c. Warunkiem odpowiedzialności na podstawie art. 415 k.c. jest wykazanie winy sprawcy szkody. W pojęciu winy w szerokim znaczeniu, mieści się element obiektywny (przedmiotowy) tj. to aby czyn, który spowodował szkodę, miał charakter bezprawny oraz element subiektywny (podmiotowy, wina w ścisłym znaczeniu) tj. aby sprawcy czynu można postawić zarzut podjęcia negatywnej decyzji – co do przewidywania i woli – odnoszącej się do czynu bezprawnego i jego skutków. Także w przypadku ujęcia winy w wąskim znaczeniu, odpowiedzialność na podstawie art. 415 k.c. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy czyn ma charakter bezprawny, przez którą należy rozumieć sprzeczność czynu z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa albo z zasadami współżycia społecznego. Co do zasady nie jest czynem sprzecznym z prawem bądź zasadami współżycia społecznego wykonywanie przez wierzyciela uprawnień wynikających z tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, gdy dłużnik nie stosuje się do treści tego tytułu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego za ugruntowane można uznać stanowisko, według którego możliwe jest uznanie za bezprawne i pozostające w normalnym, adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą, prowadzenie egzekucji na podstawie tytułu egzekucyjnego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 2007 r. V CSK 452/06, Prawo Bankowe z 2007 r., nr 9, poz. 15, z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 325/05, Prawo Bankowe 2006, nr 11, poz. 11, z dnia 25 kwietnia 1997 r., I CKN 60/97, OSNC z 1997 r., nr 11, poz. 173), czy aktu notarialnego, w którym dłużnik poddał się dobrowolnie egzekucji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 r., V CSK 139/06, niepubl.), gdy nie było podstaw

do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, czy też żądania nadania klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu. W powołanych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego przedmiotem oceny było prowadzenie egzekucji na podstawie tytułów egzekucyjnych, które nie były prawomocnymi orzeczeniami sądu i którym nadano sądową klauzulę wykonalności po przeprowadzonym ograniczonym tylko do kwestii formalnych postępowaniu sądowym. Inna sytuacja zachodzi wówczas, gdy tytułem egzekucyjnym jest prawomocne orzeczenie sądu. Przede wszystkim nie może być uznane za sprzeczne z prawem bądź zasadami współżycia społecznego wystąpienie na drogę sądową z żądaniem rozstrzygnięcia określonego sporu o charakterze cywilnoprawnym, chociażby powództwo (wniosek) było oczywiście bezzasadne. Takie postępowanie jest bowiem realizacją prawa do sądu wynikającego z normy konstytucyjnej zawartej w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz normach regulujących właściwość sądów powszechnych do rozstrzygania spraw o charakterze cywilnym (art. 2 § 1 k.p.c.). Strona inicjująca postępowanie sądowe, dotyczące określonego stosunku prawnego o charakterze cywilnym, czyni to na podstawie i formie przewidzianej przepisami prawa. Swoje żądanie zawarte w pozwie, czy wniosku, poddaje pod osąd niezależnego i bezstronnego sądu. Inicjujący bezpodstawnie postępowanie sądowe naraża się nie tylko na przegranie sprawy, ale także negatywne konsekwencje związane z możliwością ponoszenia kosztów postępowania nie tylko własnych, ale i przeciwnika procesowego. W ramach sądowego postępowania rozpoznawczego pozwany (uczestnik) ma możliwość podniesienia wszelkich zarzutów przeciwko bezzasadnemu żądaniu zawartemu w pozwie (wniosku), w tym może podnieść zarzut spełnienia świadczenia żądanego w pozwie (wniosku). Uprawomocnienie się orzeczenia uwzględniającego zgłoszone przez powoda (wnioskodawcę) żądanie ma jednak istotne konsekwencje prawne w postaci mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia (art. 365 k.p.c.). Prawomocne orzeczenie między stronami stwarza stan rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.). Związanie stron prawomocnym orzeczeniem, o czym jest mowa w art. 365 § 1 k.p.c., polega na związaniu tych osób dyspozycją zawartą w sentencji wyroku (postanowienia orzekającego co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym) skonkretyzowanej i zindywidualizowanej normy prawnej wywiezionej przez sąd z norm o charakterze generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach prawa przy uwzględnieniu stanu faktycznego ustalonego w sprawie w chwili wydania orzeczenia. Strony sporu sądowego powinny zastosować się do rozstrzygnięć zawartych w prawomocnym orzeczeniu sądu. W przeciwnym wypadku, gdy

prawomocne orzeczenie sądu nadaje się do egzekucji, jest ono wykonalne i stanowi, zgodnie z art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c. tytuł egzekucyjny uprawniający do nadania mu klauzuli wykonalności, a następnie wszczęcia przez wierzyciela egzekucji (art. 776 k.p.c.). Postępowanie wierzyciela polegające na wykonywaniu swoich uprawnień wynikających z prawomocnego orzeczenia sądu jest zgodne z przepisami prawa i nie narusza zasad współżycia społecznego, jeżeli pomiędzy powstaniem tytułu egzekucyjnego a skierowaniem tego tytułu do egzekucji po wcześniejszym nadaniu mu klauzuli wykonalności, nie nastąpiły żadne zdarzenia mające wpływ na treść obowiązku dłużnika wynikającego z tytułu wykonawczego, wskutek których wygasłby, czy uległ ograniczeniu ten obowiązek. Według ustaleń faktycznych Sądu Apelacyjnego po wydaniu w dniu 24 czerwca 2003 r. przez Sąd Okręgowy w P. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym powodowie, a pozwani w sprawie IX GNc (...), nie wnieśli przeciwko niemu sprzeciwu, wskutek czego nakaz ten, zgodnie z art. 504 § 2 k.p.c., ma skutki prawomocnego wyroku. Bez znaczenia jest przy tym okoliczność, że przyczyną uprawnomocnienia się nakazu zapłaty było nie podjęcie przez powodów [pозwanych w sprawie IX GNc (...)] prawidłowo doręczonego im pisma sądowego zawierającego odpis wydany przez sąd nakazu zapłaty. Pomiedzy wydaniem przez Sąd Okręgowy w P. nakazu zapłaty w dniu 24 czerwca 2003 r. a skierowaniem przez pozwanego jako wierzyciela w dniu 2 września 2003 r. wniosku o egzekucję przeciwko powodom jako dłużnikom, nie nastąpiły żadne zdarzenia, które miałyby wpływ na wygaśnięcie bądź ograniczenie obowiązków powodów jako dłużników wynikających z prawomocnego nakazu zapłaty. Zdarzenia, które zdaniem Sądu Apelacyjnego świadczyły o bezzasadnym wszczęciu a następnie kontynuowaniu przeciwko powodom egzekucji przez pozwanego jako wierzyciela: zawarcie w dniu 10 maja 2002 r. umowy przelewu wierzytelności, a następnie dokonanie przez gminę C. w dniu 20 maja 2002 r. wpłaty na rzecz pozwanego kwoty wynikającej z umowy przelewu, jak również nieprawidłowe zarachowanie przez pozwanego tej wpłaty na poczet długów powodów, nastąpiły przed wniesieniem przez pozwanego w dniu 9 czerwca 2003 r. pozwu oraz przed wydaniem w dniu 24 czerwca 2004 r. przez Sąd Okręgowy w P. nakazu zapłaty. Ponadto z ustaleń Sądu Apelacyjnego wynika, że pomiędzy stronami począwszy od dnia 31 maja 2002 r. – daty sporządzenia protokołu odbioru robót objętych umową z dnia 17 grudnia 2001 r. – trwał spór dotyczący wysokości wynagrodzenia, jakie należało się ostatecznie pozwanemu od powodów z tytułu wykonania łączącej strony umowy z dnia 17 grudnia 2001 r., jak również wynikający ze sposobu zarachowania przez pozwanego świadczeń

otrzymanych od powodów. W sprawie o zapłatę [IX GNc (...)] wniesionej przez pozwanego do Sądu Okręgowego w P. powodowie jako pozwani w tej sprawie nie podnieśli zarzutu spełnienia świadczenia, czy też błędnego zachowania przez pozwanego otrzymanych od powodów świadczeń. Tym samym powodowie na skutek własnej biernej postawy w sprawie o zapłatę doprowadzili do uprawomocnienia się nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w P. W tych okolicznościach nie można uznać zachowania pozwanego, który skierował do egzekucji prawomocny nakaz zapłaty po nadaniu mu klauzuli wykonalności i nie odstąpił od prowadzenia przeciwko powodom jako dłużnikom egzekucji, za działanie mające cechy czynu bezprawnego (por. podobne stanowisko zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r., II CSK 478/06, niepubl.).

Ponieważ skarga kasacyjna została oparta na uzasadnionej podstawie naruszenia prawa materialnego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak sentencji.